

YEREL YÖNETİMLERDE DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALAR: ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ¹

Muharrem Es² - Bahar Mentşe³

¹ORCID ID: orcid.org/0000-0002-7620-7038

²ORCID ID: orcid.org/0000-0001-8106-3609

Öz

Bulunduğu toplum içerisinde; içinde bulunduğu yoksunluk ya da yoksulluk nedeni ile ülkenin sosyo-ekonomik imkânlarından yeteri kadar ya da hiç faydalanamayan ve de özel olarak korunmaya gereksinim duyan sosyal gruplar dezavantajlı gruplar olarak adlandırılmaktadır. Dezavantajlı gruplar içerisinde çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, göçmenler, azınlıklar, eski hükümlüler, kadınlar, tek ebeveynli aileler ve yoksullar yer almaktadır. Özel olarak üzerinde durulması gereken bu grupların korunması, ülkemizde başta devlet olmak üzere; sivil toplum kuruluşları ve de yerel yönetimler tarafından uygulanan sosyal politikalar aracılığı ile sağlanmaktadır. Ancak yerel yönetimler, dezavantajlı gruplara yönelik uygulanan sosyal politika uygulamalarında daha da aktif ve önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü günümüzde yerel yönetimler içerisinde yer alan belediyelerin özellikle de büyükşehir statüsündeki belediyelerin, sosyal devlet ilkesinin bir gerekliliği olarak sosyal belediyecilik anlayışına geçtiği ve bu anlayışın da 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve de 5393 sayılı Belediye Kanunu ile desteklendiği görülmektedir. Nitekim hem bu yeni anlayış hem de bu yasal düzenlemeler sayesinde; geçmişte sadece teknik hizmetler sunan belediyeler artık yerel halkın sosyal sorunlarının da çözümüne yönelik çalışmalar geliştirmekte ve de yürütmektedirler. Bu çalışmada; yerel yönetimlerde dezavantajlı gruplara yönelik sunulan hizmetler sosyal politika perspektifinde Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği incelenmiştir. Çalışmamız üç ana bölümden oluşup birinci bölümde yerel yönetimler ve sosyal politika kavramları hakkında bilgi verilecektir. İkinci bölümünde ise Türkiye’de sosyal belediyecilik kapsamında belediyelerin, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal politika uygulamalarının hukuki çerçevesi incelenip; Türkiye’de yerel yönetimlerde dezavantajlı gruplara yönelik uygulanan sosyal politikalar genel olarak ele alınacaktır. Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Biriminin, dezavantajlı gruplara yönelik uygulamış olduğu sosyal politika uygulamaları incelenip analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal politika, yerel yönetimler, dezavantajlı gruplar, Şanlıurfa

¹ Bu çalışma, 8-12 Kasım tarihleri arasında Uluslararası 1. El Ruha Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunulan özet bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

² Doç. Dr. Yalova Üniversitesi, Yalova/Türkiye.

E-posta: muharrem_es@hotmail.com

³ Doktora Öğr. , Yalova Üniversitesi, Yalova/Türkiye.

E-posta: kayram_bahar@hotmail.com Sorumlu Yazar

SOCIAL POLICIES APPLIED FOR DISADVANTAGED GROUPS IN THE LOCAL GOVERNMENTS: EXAMPLE OF ŞANLIURFA METROPOLITAN MUNICIPALITY

Muharrem Es – Bahar Menteşe

ABSTRACT

In the community, social groups that are not able to benefit partly or not at all from the socio-economic opportunities of the country on account of privation and poverty and which need special protection are called disadvantaged groups. Disadvantaged groups include children, youth, elderly people, people with disabilities, migrants, minorities, ex-convicts, women, single parent families and the poor. The protection of these groups need to be protected as private which are provided through social policies implemented by the non-governmental organizations and local governments at first, including State in our country. However, local governments are played an important role and more active in social policy implementations intended for disadvantaged groups. Nowadays, it is seen that municipalities within the local governments especially metropolitan municipalities passed the conception of social municipality and of this conception is supported by the Metropolitan Municipalities Act 5216 and the Municipality Act 5393. As a result of thanks to both this new conception and these legal regulations; the municipalities which provided only technical services in the past, are carried out and developing studies to solve the social problems of local people no more. In this study; the example of Şanlıurfa Metropolitan Municipality has been examined the services offered to the disadvantaged groups in the local governments in perspective of the social policy. Our study consists of three main sections and information will be given information about social policy and local governments notions in the first part. Social municipality in the framework of the municipalities in turkey, legal framework of social policy implementations for disadvantaged groups will be examined and the implementation of social policies for disadvantaged groups in local governments in Turkey will be discussed in general. The final part of the study which is the third chapter, Şanlıurfa Metropolitan Municipality Department of Culture and Social Affairs social policy implementations applied to disadvantaged groups will be examined and analyzed.

Keywords: *Social Policy, Local Governments, Disadvantaged Group, Şanlıurfa.*

GİRİŞ

Toplum içinde her daim özel olarak korunmaya muhtaç olan çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, göçmenler, azınlıklar, kadınlar, tek ebeveynli aileler ve yoksullar hep var olmuştur. Ancak dezavantajlı kesim olarak adlandırılan bu riskli grupları korumak; içinde bulunulan dönemin özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleştirmiştir. İlk zamanlar daha çok ailesel ya da dinsel yardımlaşma ve dayanışma anlayışı ile bu gruplar toplum içinde korunmakta iken; günümüzde ise sosyal devlet ilkesi gereğince bu grupları koruma görevine devlet başta olmak üzere yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları ve piyasa da müdahil olmuştur. Çünkü günümüzde hem siyasi hem de sosyo-ekonomik gelişmelere bağlı olarak; sosyal problemler çeşitlenmekte ve artmakta, sosyal sorunların artmasına paralel bu sorunların çözümlenmesine yönelik beklentilerde de arttığı görülmektedir. Sosyal bakımdan dezavantajlı kesimleri korumak, onlara insana yaraşır bir hayat sunmak, toplumsal adaleti ve eşitliği sağlamak sosyal devlet anlayışının bir gerekliliği olup mevcut sosyal sorunların tespitinde ve çözümüne yönelik sosyal politikaların üretiminde ve de sunulmasında en etkili ya da en verimli şekilde ihtiyacı olan bireylere ulaştırabilmenin yolu da sosyal devlet ilkesinin bir gerekliliği olarak sosyal belediyecilik anlayışından geçmektedir. Bu açıdan yerel yönetimler içerisinde önemli bir konuma sahip olan belediyeler özellikle de büyükşehir belediyeleri hem sosyal belediyecilik anlayışı hem de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve de 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince dezavantajlı gruplara bir takım hizmetler sunmakla yükümlüdürler.

Bu çalışmada yerel yönetimlerde dezavantajlı gruplara yönelik sunulan sosyal politikalar perspektifinde Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin dezavantajlı gruplar içerisinde kritik bir öneme ve öncelliğe sahip olan; kadınlara, engellilere, sokak çocuklarına-madde bağımlısı çocuklara ve düşük gelirli gruplara yönelik yapılmakta olan sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları incelenmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sosyal Politika Kavramı

Tarihsel süreç içerisinde ailesel ya da dinsel yardımlaşma ve dayanışma şeklinde olup kavramsal olmasa da hep var olan sosyal politika, modern anlamıyla ilk kez 19. yüzyılda Batı Avrupa' da gerçekleşen Sanayi Devrimi ve buna paralel olarak gelişen kapitalist sistem karşısında çok kötü çalışma şart-

ları altında, düşük ücretlerle, insana yaraşmayacak şekilde çalışan yani sömürülen emeği korumak maksadıyla devletin müdahil olmasıyla ortaya çıkmıştır (Taşçı, 2017, s.9). Tanım olarak genelde sosyal politika dar ve geniş anlamda tarif edilmektedir. Dar anlamda sosyal politika, sanayileşme ile birlikte gelişen kapitalist düzende işçi ve işveren arasında ortaya çıkan çıkar çatışmalarını, sorunları, çelişkileri ve dengesizlikleri gidermek, sınıflar arası uyumsuzlukları ortadan kaldırmak ve çözüm üretmek maksadıyla geliştirilen kamu politikalarıdır. Geniş anlamda sosyal politika ise sadece işçi ve işveren arasında ortaya çıkan sosyal problemleri değil aynı zamanda bütün sosyal alanları ve sosyal grupların sorunlarını da kapsayarak, toplum içerisinde sosyal adalet ve sosyal refahı sağlamak amacı ile geliştirilen ve de uygulanan politikalar (Özdemir, 2007, s.14-15).

Tanımlardan da anlaşıldığı üzere sosyal politika uygulamaları, her ne kadar ilk zamanlar işçiyi korumak amacı ile ortaya çıkan bir kavram olsa da tarihsel süreç içerisinde toplumların gelişimlerine ve de ihtiyaçlarına göre gelişim gösteren dinamik bir olgudur. Çünkü değişen ihtiyaçlara bağlı olarak günümüzde özellikle batı toplumlarında, bireylerin ya da grupların sorunları, beklentileri giderek farklılaşmakta buna bağlı olarak da sosyal politikanın alanı ve de kapsamı genişleyerek; sosyal politika uygulamalarının da çeşitlendiği görülmektedir (Serdar, 2017, s.6). Özellikle günümüzde sosyal politika; yoksullar, yaşlılar, engelliler, hastalar, kadın ve çocuklar gibi toplumda kendi kendine bakamayan birey ve gruplar için kısacası dezavantajlı gruplar için daha fazla yararın gerçekleşmesinde bir araç olup, toplumsal refahı yükseltmek adına sadece ekonomik refah sağlamada değil ekonomi dışı diğer toplumsal sorunları da kapsamaktadır (Çelik, 2014, s.4). Bugün gelinen noktada sosyal politika, toplum içindeki tüm bireylerin sosyal gelişmesini sağlamaya ve hayat koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan bir vatandaşlık hakkına dönüşerek toplumsal düzenin sağlanmasında ve sürdürülmesinde önemli bir boyuta ulaşmış ve gelir, gelirin yeniden dağılımı, sağlık, eğitim ve konut politikaları gibi politikaları da sosyal politika uygulamaları kapsamına dâhil olmuştur (Serdar, 2017, s.5-6)

1.2. Yerel Yönetimler Kavramı

Kamu Yönetimi Sözlüğü 'ne göre yerel yönetimler *“merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinimini karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme modeli”* olarak tanımlanmıştır (Tiyek, 2012, s.60). 1982 Anayasası'nın 127. maddesine göre ise yerel yönetimler; *“il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere*

kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzeltkileridir”. Bir ülkede vatandaşa en yakın olan ayrıca yerel nitelikli mal ve hizmetleri yürütmek üzere demokratik biçimde örgütlenmiş birimler niteliğindeki yerel yönetimler; günümüzde hesap veren, saydam, sonuç odaklı, etkin ve etkili hizmet sunmak zorunda olan kurumlardır (Kutlu, 2013, s.464).

Merkezi yönetimin hiyerarşik denetimi altında olmayan ve yerinden yönetim ilkesine göre kurulan yerel yönetimler, sınırları belli bir alan içinde yaşayan insanların mahalli, ortak gereksinimlerini karşılanması ile görevli olup özellikle günümüzde konuttan çevreye, alt yapıdan sosyo-kültürel alana kadar toplumu ilgilendiren çeşitli sorunların çözümünde önemli görevleri üstlenmişlerdir (Ökmen, 2005, s.21-22). Bu bağlamda; yerel yönetimlerin varlık nedenleri, halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik, halkın dilek, istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmaktır (Henden ve Henden, 2005, s. 50).

1.2.1. Türkiye’de Yerel Yönetim Kuruluşları

Tarihsel geçmişe bakıldığında Türkiye’de batılı anlamda yerel yönetimlerin oluşması gelişmiş ülkelere kıyasla daha yakın dönemde gerçekleşmiştir. Yerel yönetimlerin gündeme gelişi, Tanzimat Fermanı ile gelişen reformlar hareketlerine paralellik göstermektedir ve İstanbul halkının ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ilk yerel yönetim birimi olan “belediye” 1854 yılında İstanbul’da kurulmuştur. Diğer yönetim birimleri olan köy ve il özel idareleri ise 1864 yılında Vilayet Nizamnamesi göre kurulmuş olup ülkemizde yerel yönetim birimlerinin yaklaşık olarak bir buçuk asırlık bir geçmişi vardır (Ersöz, 2011, s.103).

Türkiye’de yerel yönetimlerin esas hali ise Cumhuriyet döneminde 1930 yılında belediyeler için çıkartılan 1580 sayılı Belediye Kanunu oluşturmuştur. 1580 sayılı Kanun, 74 yıl yürürlükte kalarak en etkili kanunlardan birisi olma başarısını da göstermiştir. 24.12.2004 tarihinde 5272 sayılı Belediye Kanunu ile 1580 sayılı kanun sonlanmıştır. 5272 sayılı Kanun, TBMM’deki oylama yönteminden kaynaklanan Meclis İç Tüzüğüne aykırılık nedeniyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve bunun yerine şu anda yürürlükte bulunan 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, 2017: 7). Ülkemizde her ne kadar yerel yönetim denildiğinde belediyeler ilk akla gelen birimler olsa da; ülkemizde il özel idareleri, köy ve belediyeler olmak üzere üç tür yerel yönetim kuruluşu mevcuttur:

İl Özel İdaresi: 5302 sayılı İl Özel İdaresi yasasının 3. maddesine göre il özel idareleri; *İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir* (<http://www.resmi-gazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm>).

Köy: Nüfusu 2000'den az olması ile ya da toplumsal ve ekonomik özellikleri bakımından kentlerden ayırt edilebilen, özellikle tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü buna bağlı olarak da konutları ve yaşamları buna bağlı olarak şekillenen, küçük sınırlı ve de kırsal nitelikli yerleşim yerleri köy olarak adlandırılmaktadır. Köyler de tıpkı il özel idareleri ve belediyeler gibi tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimleridir (Sanal, 2007, s.126).

Belediye: Kent niteliğindeki yerleşim yerinde yaşayanlar tarafından seçilerek karar organları oluşturulan ve yine bu yerleşim yerinde yaşayanların ortak yerel gereksinimlerini karşılamakla görevli olan kamu tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimleri belediye olarak adlandırılmaktadır (Sanal, 2007, s. 125). 5393 sayılı Belediye yasasının 4. Maddesine göre; nüfusu 5000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde belediyeler kurulabilirken il ve ilçelerde belediye kurulması zorunlu tutulmuştur (<http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/1.5.5393.pdf>).

Tablo 1. Türlerine Göre Mahalli İdarelerin Sayısı 2013-2016

Türü	İl Özel İdaresi	Belediye	Köy
2016	51	1.397	18.329
2015	51	1.397	18.143
2014	51	1.396	18.216
2013	81	2.950	34.283

Kaynak: İç İşleri Bakanlığı, 2014-2017 Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye'de 2017 yılı itibari ile 51 il özel idaresi, 1.399 belediye, 18.329 köy bulunmaktadır (Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, 2017: 13). 12.11.2012 yılında 6360 sayılı Kanunun kabul edilmesi sonucu 1.554 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılarak 2013 yılı sonrası belediye sayısında yarı yarıya azalmaya gidildiği (tablo 1) görülmektedir. Ayrıca; 6360 sayılı Kanun ile nüfusu 2.000'in altında olan 559 belediyenin köy statüsüne dönüştürülmesi ve de yeni büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan 16.500 köyün tüzel kişiliğini kaybederek mahalleye dönüşmesi sonucu tıpkı belediye sayılarında olduğu gibi köy sayılarında da 2014 yılı itibari ile azalma (tablo 1) mevcuttur.

Yine 6360 sayılı Yasa kapsamında, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu il-lerde, il özel idareleri kaldırılması sonucu il özel idarelerin sayısında da azalma (tablo 1) olmuştur (Çetin, 2015, s.254-255).

Türkiye’de İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı 2016 yılında %92,3 iken belde ve köylerde yaşayanların oranı ise %7,7’dir (TUİK, 2017). Hem Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğunun belediye sınırları içerisinde yaşaması hem de yerel halka hizmet etmekle görevli bir kuruluş olması nedeniyle yerel yönetim kuruluşları içinde en önemlisi belediyelerdir. Türkiye’de Belediye Kanunu’na göre kurulan ve çalışan belediyeler ve büyük kentlerde farklı bir statüye tabi olan büyükşehir belediyeleri olmak üzere iki tür belediye vardır (Tiyek, 2012, s.67). Bu bağlamda; Türkiye’de, nüfus büyüklüklerine bakılmaksızın il, ilçe ve belde belediyeleri 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre yönetilmekle birlikte; büyük şehir belediyesine dönüştürülmüş yerlerdeki büyükşehir belediyeleri ve de büyükşehir belediyesi sınırları dahilindeki ilçe belediyeler ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre yönetilmektedir (Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, 2016: 13).

1.3.Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika İlişkisi

Medeniyetin başlangıcından itibaren tüm toplumlarda korunmaya muhtaç kesim olan dezavantajlı grupların yani engellilerin, hastaların, yaşlıların, yoksulluğun, çocukların ya da kadınların hep var olması nedeniyle; bu grupların ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin sağlanmasında çok çeşitli kurumlar rol oynamıştır. İlk dönemlerde hem kendi kendine yetemeyen dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının karşılanmasında hem de sosyal problemlerin giderilmesinde, karşılıklı yardım ilkesi çerçevesinde; dini kurumlar, aileler vb. kurumlar etkin iken sosyo-ekonomik gelişmelere bağlı olarak; sosyal problemlerin ve de sosyal refah hizmetlerine yönelik beklentilerin artmasıyla başta devlet olmak üzere kamu ve yerel yönetim birimleri, STK’lar, işletmeler ve de özel sektör bu hizmetlerin karşılanmasında sosyal politika kurumları olarak görev almaya başlamışlardır (Ersöz, 2011, s.54). Sosyal politika önlemlerinin alınmasında bu politikanın geliştirilmesinde görev alan kurumlar içerisinde hiç kuşkusuz en önemlisi devlet olmakla birlikte; kamu yönetimin önemli bir parçası olan yerel yönetimler ise devlet tarafından üstlenilen, öncelikle gelirin yeniden dağılımı olmak üzere eğitim, sağlık, konut gibi temel sosyal politikaların yerel düzeyde uygulanmasında özellikle de gelişmiş ülkelerin çoğunda daha etkin ve aktif kurumlar olarak görev almaktadırlar (Ersöz, 2011, s.57).

Belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimler, merkezi yönetime göre kendi sınırları içerisinde yaşayan halkla daha sıkı ilişkilere sahip olmaları se-

bebi ile yerel nitelikteki mevcut sorunları daha iyi görebilmekte ve sorunların çözümüne yönelik hizmet geliştirip uygulayabilmektedirler. Ayrıca sosyal ve kültürel ihtiyaçların ve yerel sorunların yöresel özelliklere göre farklılıklar göstermesi, bu ihtiyaçların giderilmesine ve bu sorunların çözülmesine yönelik sunulan hizmetleri de farklılaştırmakta bu sebeple de sosyal politika uygulamalarının yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesi zorunlu bir hal almaktadır. Keza bir beldedeki dezavantajlı gruplara yönelik sosyal programların uygulanması ve doğrudan transfer harcamalarının yapılması, merkezi yönetimin uygulamasına kıyasla daha sonuç getirici olması sosyal politikaların belediyelerce yerine getirilmesinin altında yatan bir diğer etkidir (Aygen, 2014, s.179-180).

Ayrıca; günümüzde küreselleşme ve bilişim devriminin oluşturduğu bu dönüşüm sürecinde, yönetim anlayışlarında da değişimler yaşanmakta ve artık ulusların rekabetinden çok kentlerin rekabetinin önem kazandığı görülmektedir. Buna bağlı olarak da bu kentsel rekabet yerel yönetimleri öncelikli bir konuma getirmekte ve özellikle seçilerek iş başına gelmiş olmaları yönüyle belediyelerin sunmuş oldukları hizmetlerin ve vatandaşa karşı sorumluluklarının yeniden tanımlanması ve yapılanması zorunluluğunu doğurmuştur. Yani; geçmişte sadece altyapı hizmetleri, teknik hizmetler vb. hizmetleri sunan belediyelerden sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel gibi alanlarda; yükümlülükler, sorumluluklar üstlenmesi ve hizmet üretmesi beklenmektedir. Artık 21. yüzyılın modern ve çağdaş belediyecilik anlayışında “yerel sürdürülebilir kalkınma”, “sosyal belediyecilik”, gibi kavramlar, sık sık kullanılır ve duyulur hale gelmiştir. Özellikle küreselleşme, ademi merkezileşme ve sosyo-ekonomik dönüşümlerle birlikte sosyal belediyecilik, günümüzün en belirgin belediyecilik eğilimlerinden birisi haline gelmiştir (Şataf, Toprak, 2009, s.12, 22).

Yerel perspektifinde, hem dezavantajlı gruplara hem de yerel halka yönelik sosyal politika uygulamalarında yerel yönetim birimleri içerisinde belediyeler özellikle de büyükşehir belediyeleri aktif ve de önemli bir rol almaktadır. Ancak; yerel kamu kurumlarının özellikle de belediyelerin sosyal politika perspektifinde sunmuş oldukları hizmetlerin büyük oranda mali yapılarına ve merkezi yönetimin sosyal devlet yaklaşımına da bağlı olduğu unutulmamalıdır (Beki ve Koçak, 2017, s.336).

2. TÜRKİYE’DE GENEL OLARAK YEREL YÖNETİMLERDE DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALAR

2.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik Anlayışının Gelişimi

Sosyal belediyecilik, “mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir” şeklinde tanımlanmaktadır (Öztürk ve Gül, 2012, s.213). Türkiye’de 1950’li yıllarda kentleşme ile birlikte kentler nüfusça kalabalıklaşmış ve bundan dolayı belediyelerin öncelikli hizmet alanları daha çok temel kentsel altyapı hizmetlerinin karşılanması şeklinde gerçekleşmiştir (Pekşen, 2014, s.14).

Ülkemizde sosyal devlet ilkesinin aslında bir gerekliliği de olan sosyal belediyecilik kavramı ve anlayışının ilk belirtileri, 1950’li yılları sonrası yaşanan kentleşmeyi takiben her ne kadar 1970’li yıllarda belirmeye başlamış ise de esasen bu anlayış; 1990’lı yılların ortalarında büyükşehir belediyelerinin görev ve işlevlerinde meydana gelen artışla görülmeye başlanmıştır. Lakin bu artış, herhangi bir yasal değişikliğe ya da belediyelerin yüksek bütçe artışına bağlı olmaksızın 1994 yılındaki mahalli idareler seçimi ile yönetime gelen belediye başkanlarının hizmet anlayışlarından kaynaklanmıştır. Özellikle İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyeleri bu hizmet anlayış çerçevesinde o güne dek görülmemiş sosyal politika uygulamaları başlatmış ve diğer belediyelerinde bu hizmet anlayışını benimsemelerini sağlamışlardır (Ersöz, 2011, s.144).

1994 sonrası yerel yönetimlerde meydana gelen anlayış takiben 2000’li yıllar da sosyal belediyeciliğin gelişimi ve kurumsallaşması açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda; 2004’te çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye ve 2005’te çıkarılan Belediye Kanunları ile 2008’de çıkarılan 5779 sayılı İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunları ile hizmet anlayışında yaşanan değişim desteklenerek, belediyelerin yetki ve görevleri genişletilmiş ve yine bu kanunlar ile belediyelerin kaynakları bakımından önemli bir gelişim göstermesi sağlanmıştır (Şahinoğlu, 2014, s.71). Nitekim; günümüzde sosyal belediyecilik anlayışı ile belediyeler bir nevi “sosyal rehabilitasyon” işlevlerini de üstlenen kurumlar haline gelmişlerdir (Koçak, Arslan vd. 2017, s.130).

2.2. Türkiye’de Belediyeler ve Sosyal Politika Uygulamalarının Hukuki Çerçevesi

Türkiye’de sosyal belediyecilik kapsamında belediyelerin dezavantajlı gruplara yönelik sosyal politika uygulamalarının hukuki çerçevesini, 5393 Belediye Kanunu ve 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu belirlemektedir.

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu

10.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu madde 3’te Büyükşehir belediyesi; “Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” şeklinde tanımlanmıştır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>). 1990’lı yıllarda büyükşehir belediyelerinin yönetim anlayışlarında yaşanan değişim öncülüğünde başlayan sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları 2000’li yıllarda 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesiyle sosyal politika uygulamalarının genişlenmesine olanak sağlamıştır.

Bu bağlamda bu kanunun hükümleri incelendiğinde ilgili kanunun *Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Görev ve Sorumlulukları* bölümünün 7. maddesinin v bendinde (<http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/1.5.5216.pdf>);

- “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak,
- Meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek,
- Bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak”. Hükümleri ile toplum içerisinde içinde bulunduğu yoksulluk ya da yoksunluk nedeniyle ülkenin sosyo-ekonomik imkânlarından yeteri kadar ya da hiç faydalanamayan ve de özel olarak korunmaya gereksinim duyan dezavantajlı gruplara yönelik yerel sınırlar içerisinde sağlık, eğitim, mesleki eğitim gibi önemli sosyal politika alanlarında yapılacak hizmetler büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görevleri yasalaştırılmıştır. 1990 yıllarında belediye başkanlarının hizmet anlayışı ile ilişkili olan bu uygulamalar 5216 sayılı kanun ile sosyal belediyecilik anlayışına

sahip olmayan diğer belediye başkanlarına da görev olarak yüklenmiştir.

5216 sayılı kanunun 18. maddesinin *m* bendine göre ise; “*Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak*” hükmü ile belediye bütçelerinde yoksul ve muhtaçlara ve de engellilere yönelik uygulanacak sosyal politika uygulamaları için ödenek ayrılması belediyelerin inisiyatifine bırakılmamış ayrıca bu ödeneğin kullanılması gerekliliği görülmektedir.

Son olarak dezavantajlı gruplara yönelik sunulan hizmet giderleri, büyükşehir belediyesinin giderleri arasında; kanunun 24. maddesinin *j* bendinde “*dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar*” sosyal bir harcama kalemi olarak yer almıştır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>).

5393 Belediye Kanunu

5393 Belediye Kanununun 13. Maddesi olan *Hemşehri Hukuku* bölümünde herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrısı sayılarak tüm hemşehrilere belediyelerin yardımlardan yararlanma olanağı sağlanmış ayrıca belediyelere de yapılacak yardımların insan onurunu zedelenmeyecek şekilde olması hükmüne yer verilmiştir. Yine bu maddeye göre belediyelere hemşehriler arasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin geliştirilmesi gerekliliği ve de bu doğrultuda çalışmalar yapması hükmüne yer verilerek belediyelere sosyal ve kültürel alanda görevler yüklediği görülmektedir (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>).

Aynı kanununun 14. maddesi *a* bendinde ise belediyelere kendi sınırları içerisinde uygulaması gereken görevler yüklenilmiş ve bu yüklenen görevler arasında sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapması ve yaptırması ayrıca; büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelere, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorunluluğu diğer belediyelere ise mali durumlarını ve öncelikli alanlarını değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilme imkanı getirilmiştir. Yani kendi sınırları içerisinde 100.000’in altında nüfusa sahip olan belediyeler bütçeleri ile öncelikli göreve ve sorumluluklarını yerine getirdikten sonra kalan bütçelerinin el verdiği takdirde dezavantajlı gruplar içerisinde önemli bir yere sahip olan kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabileceklerdir (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>).

Ayrıca bu maddenin *b* bendinde ise yoksullar için gıda bankacılığı uygulaması ve belediyelerin vatandaşlara hizmetleri en yakın yerlerde ve en uygun

yöntemler ile sunulması gerekliliği, keza; bu hizmet sunumlarının engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna da uygun yöntemler ile sunulması gerekliliği yer almaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>).

5393 Belediye Kanunu'nun 38.maddesinin *m ve n* bendinde yerel refahı sağlamak amacı ile *"belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak ve de bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak"*, belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>).

60. maddede *i* bendinde belediye giderleri arasında *"dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar"* sosyal bir harcama kalemi olarak yer almıştır (Koç, 2014: 34).

2.3. Türkiye'de Genel Olarak Belediyeler ve Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları

Son otuz yıla bakıldığında belediye yönetimlerinde ciddi değişimlerin yaşandığı ve bu değişimler ile sosyal belediyecilik anlayışının öncülerinin ve en iyi uygulayıcılarının, büyükşehir belediyeleri olduğu bilinmektedir. Bu değişimlerin yaşanmasında ve gelişmesinde sadece yerelde toplumsal refahı sağlamak düşüncesi yatmamakta diğer bir etken ise seçim yolu ile yönetime gelen seçilmişlerin tekrar seçilebilme kaygısıdır. Çünkü insanların ihtiyaçları ve sorunları içinde bulunduğumuz sürecin bir sonucu olarak değişmekte ve çeşitlenmekte olup yerelde toplumsal sorunların refahına yönelik hizmet üretmeyen belediye yöneticileri bilinçli halk tarafından tekrar seçilmemektedir. Artık günümüzün insanı özellikle de dezavantajlı gruplar kentsel sorunların yanı sıra kendi sosyo-ekonomik sorunlarının da çözümüne yönelik hizmet beklemektedir.

Günümüzde özellikle büyükşehir belediyeleri diğer belediyelere kıyasla geniş kapsamlı olarak kadınlara, engellilere ve özellikle yaşlılara sunmuş oldukları sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları ile aslında bir nevi dezavantajlı grupların maruz kalmış oldukları sosyal dışlanmayı önlemeye yönelik sosyal içerme hizmetlerini de sunarak, toplumsal bütünleşmeye katkı sağlamaktadırlar.

Bu bölümde belediyelerin dezavantajlı gruplara yönelik sunmuş olduğu sosyal politikalar, sosyal yardım ve sosyal hizmetler şeklinde ele alınıp incelenmiştir.

Sosyal Yardım Uygulamaları: Sosyal yardım, asgari düzeyde dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindiremeyen yoksul ve muhtaç bireylere, muhtaçlık durumlarıyla doğru orantılı olarak yapılan geçici ya da süreli nitelikteki aynı ve nakdi yardımlardır (Aygen, 2014: 182). Temel amacı; yoksul kişilerin korunması ve acil ihtiyaçlarının giderilmesi ile toplumsal huzurun sağlanması ve muhtemel sosyal sorunların önlenmesi olan sosyal yardımlar, belediyeler tarafından yerel sınırlar içerisinde farklı ihtiyaç sahiplerine ara sıra belirli temel esaslar çerçevesinde sistemli ve dönemsel olarak yapılan karşılıksız aynı ve nakdi yardımlardır (Çelik, 2014: 8).

Belediyelerin sosyal yardımları belediyelerin statülerine, bütçelerine ve yerel halkın ekonomik ve sosyal durumlarına göre değişkenlik göstermekte olup ve genelde aynı nitelikli sosyal yardımları; gıda yardımı, yakacak yardımı, giyecek yardımı, eşya yardımı, sağlık hizmetleri/ilaç yardımı, engelli ihtiyaçları gibi başlıklar altında sıralamak mümkündür (Koçak, Arslan vd., 2017, s.133). Nakdi yardımlara ise mikro kredi uygulamaları, yoksul öğrencilere eğitimleri için verilen öğrenci bursları, geri göç yardımları ya da kira yardımları şeklinde olabilmektedir.

Günümüzde yerel yönetimler tarafından uygulanan sosyal yardımlar tür ve niteliği yönünden sürekli gelişim göstermekte; ancak sosyal yardım uygulamaları bazı avantaj ve dezavantajları da bünyesinde barındırmaktadır. Şöyle ki;

- *“Belediyelerin seçilmiş ve halka en yakın yönetim birimi olmaları,*
- *Bürokrasi ve kırtasiyeciliğin daha az olması,*
- *Denetim ve koordinasyon kolaylığı,*
- *Politika ve programların uygulama başarısının yüksekliği,*
- *Yerel bağış kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesi ve daha fazla kaynak temini,*
- *Sosyal yardımların uzun yıllardır sürdürülen ve en yaygın hizmet türü olması”* avantajları arasında sıralanmakta iken;
- *“Kayırmacılığa açık olması,*
- *Sosyal yardımların türleri, nitelikleri ve yararlanma kriterleri ile yararlanacak kitlenin özellikleri bakımından standartlarının tespit edilmiş bulunması,*
- *Sosyal yardımlarda sürekliliğin bulunmaması ve dönemsel olarak yoğunlaşan bir sosyal yardım hizmeti sunulması,*
- *Sosyal yardımların periyodik yapılmaması ve yılın belli dönemlerinde yoğunlaşması,*
- *Yönetsel bakımdan sosyal yardım hizmetinin kurumsallaşmaması ve birim tarafından değil görevli belediye çalışanlarının sorumluluğunda ve inisiyatifinde yürütülmesi,*

- *Sosyal yardımların büyük çoğunluğunu aynı yardımların teşkil etmesi,*
- *Sosyal yardım yapılan kitle ve niteliklerine ilişkin kapsamlı bir veri setine sahip olmaması,*
- *İstisnaları olmakla birlikte genelde belediyeler tarafından yapılan sosyal yardımların, yoksul kişinin topluma kazandırılmasını amaçlayan geniş perspektife sahip yardımlardan ziyade muhtaçlık halinin giderilmesine yönelmesi, yoksulluğu azaltma yönünde bir hedefin belirlenmemiş olması.*
- *Sosyal yardım yapılan kitlenin izlenmemesi” (Ersöz, 2011, s.162-163),* ise sosyal yardımların belediyeler tarafından sunulmasının dezavantajlarıdır.

Sosyal Hizmet Uygulamaları: Sosyal hizmet, sosyal kalkınma ve sosyal içermeyi sağlamakla orantılı olarak bireylerin, ülkenin genel koşulları çerçevesinde insan haysiyetine yaraşır bir biçimde yaşamlarını sürdürebilecekleri bir ortamı yaratmaya ve sosyo-ekonomik sorunların çözümüne yönelik uygulanan tüm hizmetlerdir (Çelik, 2014, s.7). Bu bağlamda; sosyal hizmet faaliyetleri öncelikle yaşlılara, engellilere, çocuklara, gençlere, riskli gruplara yönelik sunulmaktadır. Belediyeler ölçeğinde sosyal hizmet türleri incelendiğinde ise genellikle huzurevleri, engelli merkezleri, kadın ve çocuk sığınma evleri, rehabilitasyon merkezleri çocuk ve gençlik merkezleri olduğu görülmektedir (Ersöz, 2011, s.169).

Belediyeler tarafından dezavantajlı gruplara yönelik sosyal hizmet uygulamaları genel olarak şu şekildedir (Aygen, 2014, s.182-183):

- *“Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak,*
- *Öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, yaşlılara huzurevleri tesis etmek,*
- *Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri hizmete sokmak,*
- *Beceri ve meslek edindirme kursları açmak,*
- *Engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,*
- *İş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve ekipman desteği sağlamak,*
- *Gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmaktır.”* Ayrıca sokak çocukları, tinerici çocuklar, istismara uğramış çocukların aralarında bulunduğu gruplar

için hukuki ve psikolojik yardım büroları kurmak; yerel halka savaş, terör ve doğal afet gibi durumlarda; barınma, beslenme ve temizlik hizmetleri sunmakta belediyeler tarafından dezavantajlı gruplara sunulan diğer hizmetler arasında yer almaktadır (Koçak, Arslan vd., 2017, s.132).

Günümüzde belediyeler tarafından dezavantajlı gruplara yönelik genel olarak sunulan hizmetlere; aile eğitimi ve danışmanlık hizmetlerini, kadına yönelik şiddette acil yardım hatlarını, sığınmacıları kente entegre etme politikalarını ve sığınmacıların sosyal sorunlarını çözme hizmetlerini de eklemek mümkündür.

3. ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NDE DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKA UYGULAMALARI

12 Kasım 2012 tarihli ve 6360 sayılı kanun ile büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin 2014–2016 yılları arasında dezavantajlılara yönelik uygulamış olduğu sosyal politikalar olan sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları çerçevesinde Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı'na bağlı Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü'nün, Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü'nün ve son olarak Engelliler Şube Müdürlüğü'nün; dezavantajlı gruplar içerisinde kritik bir öneme ve öncelliğe sahip olan; kadınlara, engellilere, sokak çocuklarına-madde bağımlısı çocuklara ve düşük gelirli gruplara yönelik çalışmalar ilgili birimlerden elde edilen veriler ışığında değerlendirilmektedir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı'nın mahalli sınırlar içerisinde ki daha çok yoksul kesimleri kapsayıp temel insani ihtiyaçları gidermeye yönelik yapmakta olduğu sosyal yardım uygulamaları genel olarak; gıda bankası uygulaması, çorba evleri, battaniye yardımı, mikro kredi desteği, çanta ve kırtasiye yardımı, çamaşır yıkama, temizlik paketi yardımı, giyim yardımı, glütensiz un yardımı ve beyaz eşya yardımı şeklinde çeşitlilik göstermektedir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından sosyal kalkınma, sosyal içerme ve insanların güçlendirilmesi gibi amaçlar çerçevesinde yürütülen sosyal hizmet uygulamaları ise, kreş hizmetleri, kadın dayanışma merkezleri, el sanatları merkezleri, meslek edindirme kursları, sanat kursları, kültür ve turizm gezileri, taziye evleri, engelli vatandaşların hayatlarını kolaylaştırmaya yönelik hizmetler gibi süreklilik gösteren hizmetlerdir.

3.1.Sosyal Yardımlaşma Şube Müdürlüğü Tarafından Sunulan Sosyal Yardım Uygulamaları

3.2.1. Gıda Bankası Uygulaması: Aile reisi kronik hastalık ya da kaza sonucu çalışma yeteneğini kaybetmiş ailelere, eşi vefat etmiş kadınlara, kimsesiz yaşlılara, 15 yaş altı yetimlere, ayrıca nüfusu yüksek geliri yok denecek kadar az olan ailelere ve yardıma muhtaç asker ailelerine gerekli sosyal incelemeler yapıldıktan sonra gıda yardımı yapılmaktadır. Gıda yardımlarının içeriğini ise köftelik ve pilavlık bulgur, pirinç, sıvı yağ, çay, toz şeker, makarna, kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek, glutensiz un gibi gıda ürünleri bulunmaktadır. Bu yardımların sürekliliği ise muhtaçların ihtiyaç oranlarına göre değişmektedir. Şöyle ki; birinci derecede ki ihtiyaç sahiplerine 2 ayda bir, ikinci derecede ki ihtiyaç sahiplerine 4 ayda bir ve üçüncü derecede ki ihtiyaç sahiplerine ise 6 ayda bir yardım yapılmaktadır. İhtiyaç sahipleri bu gıda yardımlarından kendilerine verilen "gıda bankası kartı" ile gıda bankasından alabilmektedir. Yardım paketlerini bankaya gidip alamayacak kadar yaşlı veya engelli vatandaşlara ise gıda yardımları evlerine ulaştırılmaktadır (<http://www.sanlıurfa.bel.tr/icerik/43/4/gida-bankasi>).

3.2.2. Giyim Bankası Uygulaması: Gerekli sosyal incelemeler sonrası gıda bankasından gıda yardımı hizmeti alabilen tüm muhtaçlar aynı şekilde ikinci kez bir sosyal incelemeye gerek olmaksızın giyim bankasından yararlanabilmektedir. Yardım paketinin içeriğinde ise mont, pantolon, yazlık ve kışlık ayakkabı, kazak, gömlek, takım elbise, iç çamaşırı, kışlık kaban gibi giyim ürünleri bulunmaktadır (<http://www.sanlıurfa.bel.tr/icerik/44/4/giyim-bankasi>).

3.2.3. Çorba Evleri: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Sosyal yardım Müdürlüğü tarafından 11 ayrı adreste çorba evleri bulunmaktadır. Ayrıca 2 tanesi şehir merkezinde, 2 tanesi Siverek ve 1 tanesi de Viranşehir ilçelerinde olmak üzere toplamda 5 tane çorba çeşmeleri bulunmaktadır.

tadır. orba evlerinden zengin fakir ayrımı gözetmeksizin herkes ücretsiz olarak faydalanmakta olup daha çok sabah erken saatlerde iŖe giden iŖiler, okula giden öğrenciler, dkknı amaya giden esnaflar faydalanmaktadır (<http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/45/4/corba-evleri>).

3.2.4. Mikro Kredi Uygulamaları: Kırsal ve kentsel bölge ayrımı yapılmaksızın yoksul insanları özellikle de yoksul kadınları korumayı ve onların iŖ hayatına girmelerine yardımcı olmak amacıyla kiŖilere kredi imknı sağlamak ve küçük çaplı iŖlerle fakirliğin azaltılması hedefi doğrultusunda bu uygulama sunulmaktadır. Bu kredi uygulamasında herhangi bir teminat ve kefalet istenmemekle birlikte kiŖilerin beyanları yeterli görülmektedir. Mikro kredi uygulamasında krediler kiŖiye özel verilmekte ancak kiŖiler kredi talebinde bulunacaklarsa beŖ kiŖilik bir grup oluŖturmak zorundadırlar. Bunun sebebi ise grup, mikro kredi programı için sosyal bir güvence niteliğinde görülmektedir. Yani; grup içinde oluŖabilecek herhangi bir sorunda, her ye kendi üzerine dŖen görevini yapacak ve dayanıŖma sonucu ortaya çıkan sorun ortadan kalkmıŖ olacaktır. Grup yeleri verilen krediler takip edilen kırk altı (46) hafta süresince eŖit taksitlerle geri ödenmektedir (<http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/48/4/mikro-kredi>).

Tablo 2. Sosyal YardımlaŖma Ŗube Müdürlüğü Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların Yıllara Göre Dağılımı

Yardımların eŖidi	2014	2015	2016
Gıda Yardımı	7.850	13.475	19.842
Battaniye Yardımı	3.200	4.543	6.128
Sıcak Yuvam Projesi	0	0	400
Bebek Seti Yardımı	0	0	400
Mikro kredi desteği	980	1.070	1.100
Giyim Yardımı	1.210	17.839	25.482
Temizlik Paketi Yardımı	682	980	2.154
anta ve Kırtasiye Yardımı	4.000	20.000	20.000
Üniversiteye İlk adım projesi	0	0	400
Güzel Evim Projesi	0	0	28
Beyaz EŖya Yardımı	8	15	27
Glütensiz un yardımı	16.200 ton	25.200 ton	63.900 ton
Meyve Yardımı	0	2.250	3.000

Kaynak: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlaşma Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 25.10.2017

Tablo 2 incelendiğinde, yıllara göre yapılan yardımlarda çeşitlenme ve miktarlarda ciddi artışlar yaşanmaktadır. Bunun sebebinin ise belediyenin büyükşehir belediyesi statüsüne kavuştuktan sonra bütçesinde yaşanan artışla doğru orantılı olabileceği gibi belediyenin büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşması ile sosyal belediyecilik anlayışının gelişmesi olduğunu söylemek mümkündür. Ancak ilgili müdürlüğe bu artışın nedeni sorulduğunda kendilerine yapılan müracaatlarda artış yaşandığı cevabı tarafımıza verilmiştir. Glütensiz un yardımında meydana gelen artışın nedeni ise 2014 ve 2015 yılında her ay kişi başına 3 kg un verilmekte iken 2016 yılı itibari ile bu miktar 5 kg'a çıkartılmıştır.

- 2016 yılında başlatılan *Sıcak Yuvam Projesi* kapsamında ihtiyaç sahibi ailelere odun sobası ve yangın detektörü yardımları yapılmaya başlatılmıştır.
- Keza 2016 yılında başlatılan yine başlatılan *Üniversiteye İlk Adım Projesiyle* üniversiteyi ilk kez kazanan ihtiyaç sahibi öğrencilere, içinde kişisel bakım ürünlerinin ve kıyafetlerin bulunduğu valiz yardımı yapılmaya başlatılmıştır.
- Yine 2016 yılında başlatılan *Hoş geldin Bebek Projesiyle* ilk defa bebek sahibi olup ihtiyaç sahibi olan ailelere bebek seti yardımları başlatılmıştır.
- *Güzel Evim Projesi* kapsamında 2016 yılı itibari ile İhtiyaç sahibi vatandaşların evdeki eksikliklerinin giderilmesi ve yaşanabilir bir ev ortamı oluşturmak için belediye tarafından bakım ve onarımları yapılmaya başlatılmıştır (Sosyal Yardımlaşma Şube Müdürlüğü).

3.3. Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü Tarafından Sunulan Sosyal Hizmet Uygulamaları

Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü tarafından kadınların istihdama katılımını sağlamak, sosyo/kültürel gelişimine katkıda bulunmak kısacası kadının toplumsal hayat içerisinde sosyal dışlanmasını önlemek ve de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik hizmetler yürütülmektedir.

3.3.1. Kadın Kültür ve Destek Merkezleri: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü tarafından koordine edilen 8 adet Kadın Kültür ve Destek Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde verilen hizmetler ile şehrin

belirli mahallelerinde yaşıyan dezavantajlı kadınlara yönelik faaliyet vererek kadınların sosyal statülerinin yükseltilmesini, öz güvenlerinin geliştirilmesini ve aile ekonomilerine katkıda bulunmalarını hedeflemektedir. Bu merkezlerde 26 farklı branşta kurslar mevcuttur. Bu kurslarda başta okuma-yazma öğrenmelerine ve bilgi-beceri kazanmalarına yönelik kurslar düzenlenmektedir. Ayrıca bu merkezlerde kadınlar hem mesleki açıdan eğitilmektedirler hem de istihdama yönelik eğitim almaktadırlar. Merkezlerde verilen kurslar ise dikiş kursu, giyim kursu, el sanatları kursu, resim kursu, bilgisayar kursu, danışmanlık ve sekreterlik kursu, masa tenisi, basketbol kursu, halı kursu, kuaför kursu, okuma yazma kursu gibi çeşitlilik göstermektedir. Aynı zamanda bu merkezlerde kütüphaneler oluşturularak kadınlara kitap okuma alışkanlığı kazandırılmakta ve bu vesileyle bilgi yüzeyi yüksek nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü).

Aynı şekilde yine bu merkezlerde mesleki eğitim ve kişisel gelişim hizmetlerinin yanı sıra kadınlar arasındaki iletişim ve etkileşimi arttırmak amacıyla kültür ve sosyal amaçlı geziler düzenlenmektedir. Yine bu merkezlerde bilinçli ve bilgili kadınları topluma katmak amacı ile Halk Sağlığı İl Müdürlüğü ile obezite, genel sağlık bilgisi, gebelik eğitimi, anne-çocuk sağlığı, veremle savaş, kanser çeşitleri, kadın hastalıkları, hasta hakları, diş sağlığı, genel sağlık taramaları, madde bağımlılığı konularında, İl Müftülüğü ile yanlış inanışlar ve töreler, çocuk yetiştirme, dinimizde kadının yeri ve önemi vb. konularda, son olarak da Barolar Birliği ile de kadın hakları, çocuk hakları, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konularında sürekli seminer çalışmaları düzenlenmektedir (Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü).

Tablo 3. Kadın Kültür ve Destek Merkezlerinde Yürütölen Kurslar

<i>Okuma Yazma Kursu</i>	<i>Mücevher Tasarım Kursu</i>
<i>Kuran-ı Kerim Kursu</i>	<i>Telkari Kursu</i>
<i>Aile Eğitimi</i>	<i>Aşçılık Kursu</i>
<i>İngilizce Kursu</i>	<i>Web Tasarımı</i>
<i>Nakiş Kursu</i>	<i>Resim Kursu</i>
<i>Deri Kursu</i>	<i>El Sanatları Kursu</i>
<i>Temel Giyim Kursu</i>	<i>Su Kabağı Kursu</i>
<i>Halıcılık Kursu</i>	<i>Filografı Kursu</i>
<i>Mozaik Kursu</i>	<i>Spor Kursu</i>
<i>Ebru Kursu</i>	<i>Bilgisayar Kursu</i>
<i>Basketbol Kursu</i>	<i>Masa Tenisi Kursu</i>

<i>Kuaför Kursu</i>	<i>Kreş Eğitimi</i>
<i>Geleneksel Kıyafet Tasarımı</i>	<i>Danışmanlık ve Sekreterlik Kursu</i>

Kaynak: Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 07.11.2017

Tablo 4. Kadın Kültür ve Destek Merkezleri

	Kadın Destek Merkez Sayısı	Merkez-lerde Aktif Olan Kurs Sayısı	Merkez-lerde Kurslara Katılan Kursiyer Sayısı	Geziye Katılan Kadın Sayısı	Kurslarda Gerçekleştirilen Konferans Katılan Kişi Sayısı
2014-2015	8	20	9.190	----	3.804
2016-2017	8	26	23.619	5.664	11.526

Kaynak: Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 07.11.2017

2014 yılı sonrası (tablo 4) hem aktif kurs sayısında hem de kurslara katılan kursiyerler sayısında artış yaşandığı görülmektedir. Kadın merkezleri dışında Aralık 2016 itibariyle toplamda 11 adet olan sanat ve meslek kursları da Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından hizmete girmiştir. Bu kurslarda halk oyunları kursu, resim kursu, çeşitli müzik aletleri çalma kursu, tezhip kursu ve hüsnü hat kursları verilmektedir. Bu kurslar daha çok sosyal aktivite niteliğinde olup kurs sonunda katılımcılara sertifikalar verilmektedir (<http://www.sanlıurfa.bel.tr/icerik/52/40/sanat-kurslari>).

3.3.2. Kreş Eğitimi: Kadınların bu kurslara daha rahat katılabilmelerini sağlamak ve eğitimlerini daha rahat alabilmeleri amacı ile eğitime katılan kadınların çocuklarına *Kreş Eğitimi* hizmeti sunulmaktadır.

Tablo 5. Kreş Eğitimlerinden Yararlanan Çocuk Sayısı

2014	1.186
2015	1.250
2016	1.308

Kaynak: Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 07.11.2017

3.4. Engelliler Şube Müdürlüğü Tarafından Sunulan Sosyal Hizmet Uygulamaları

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin Engelliler Şube Müdürlüğü tarafından mahalli sınırlar içerisindeki engelli vatandaşlara 2014-2016 yılları arası incelendiğinde sunulan hizmetler daha çok sosyal içerme nitelikli ev ziyaretleri, kültürel ve sosyal geziler şeklinde ve de engelli bireylerin hayatlarını kolaylaştıracak medikal yardım niteliğindedir.

Tablo 6. Engelli Bireylere Yönelik Sunulan Hizmetler

	2014	2015	2016
İşitme Cihazı	3	5	33
Engelli Motoru	1		
Basketbol Sandalyesi	1		
Manuel Tekerlekli Sandalye	20	48	35
Özellikli Tekerlekli Sandalye	4	27	19
Akülü Tekerlekli Sandalye	13	24	27
Beyaz Baston		30	100
Taşınabilir Tekerlekli Klozet		4	7
Manuel Çocuk Tekerlekli Sandalye		419	33
Servis Hizmeti (Diyalize Bağlı Engelli)	835	883	1385
Gıda Yardımı	106	112	216
Kırtasiye Yardımı	68	100	182
Turizm Gezileri	70	440	580

Kaynak: Engelli Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 01.11.2017

25 Kasım 2016 yılında faaliyete giren Türkiye'nin en kapsamlı Engelliler Koordinasyon Merkezi ile engelli vatandaşlara ve ailelerine, toplum hayatına katılımlarını kolaylaştırıcı, koruma-kollama, destekleme, bilgilendirme, sosyal ve psikolojik yardım niteliğinde hizmetler sunulmaya başlanmıştır. Engelli Koordinasyon Merkezi ile görme, işitme, ortopedik, zihinsel ve diğer engelliliklerinden dolayı günlük hayatını sürdürmekte güçlük çeken her yaşta engellinin, kapasitesini geliştirmek, sosyal rehabilitasyon hizmeti vermek, yaşam koşullarını iyileştirmek, mesleki eğitimle üretime katkıda bulunmalarını sağlamak, toplumla bütünleşerek toplumsal gelişimlerinden pay almalarını sağlamak amaçlanmıştır.

Tablo 7. Engelliler Koordinasyon Merkezinin Açılmasıyla Faaliyete Giren ve Girecek Olan Kurslar

Meslek Edindirme Kursları	Sportif Kurslar	Kişisel Gelişim Eğitimleri
Deri İşlemciliği	TS Basketbol	Engellilerle İletişim Kurma Becerileri
El Sanatları	Özel Basketbol	Psikolojik Danışmanlık
Tekstil	Yüzme	Hijyen
Bahçecilik	Özel Yüzme	Engellilikte Erken Tanı
Dokumacılık	Masa Tenisi	
Resim	Boccia	
Dekoratif Tablo Yapımı	Halter	
Bilgisayar	Bilek Güreşi	
Çağrı Merkezi		

Kaynak: <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/56/41/faaliyetlerimiz>. Erişim Tarihi: 04.01.2018

Tablo 7' de yer alan kurslar arasında 2016 tarihi itibarı ile faaliyette olanlar, dericilik, filmografi, el sanatları, özel eğitim, basketbol, müzik, otistik konuşma terapisi, Kuran-ı Kerim kursu, bakır işlemciliği, dikiş kursu ve yüzme kursudur (Engelli Şube Müdürlüğü).

Tablo 8. Engelliler Koordinasyon Merkezinde Sunulan Kurslara Katılan Kişi Sayısı

Kurs Çeşidi	Katılan Kişi Sayısı
Deri İşlemeciliği	30 kişi
El Sanatları	20 kişi
Filiografi	25 kişi
Ts Basketbol	20 kişi
Özel Eğitim Sınıfları	33 kişi
Otistik Konuşma Terapisi	35 kişi
Özel Basketbol	35 kişi
Müzik	15 kişi
Kuran-I Kerim Kursu	15 kişi
Bakır İşlemeciliği	15 kişi

Kaynak: Engelli Şube Müdürlüğü, Bilgi Edinme Tarihi: 01.11.2017

Ayrıca Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Engelli Şube Müdürlüğü tarafından engelli bireylerin sorunlarını tespit etmek ve sorunlarına yönelik çözümler geliştirmek amacı ile 2014-2016 tarihleri arasında her yıl düzenli olarak engelli bireylere ve ailelerine anket çalışması ve ev ziyaretleri yapılmaktadır.

- “2014’de 509 engelli vatandaşa anket çalışması ve ev ziyaretleri,
- 2015’de 4162 engelli vatandaşa anket çalışması ve ev ziyaretleri,
- 2016 ‘da 6815 engelli vatandaşa anket çalışması ve ev ziyaretleri gerçekleştirilmiştir”

(<http://www.sanlıurfa.bel.tr/icerik/56/41/faaliyetlerimiz>).

Son olarak Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Engelli Şube Müdürlüğü tarafından 65 yaş üstü vatandaşların yaşam kalitesini yükselterek daha sağlıklı, huzurlu ve kaliteli bir yaşam sürmeleri amacıyla; 07.02.2017 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından finanse edilerek başlatılan YADES “Yeşeren Çınarlar Projesi” uygulamasıdır. Bu uygulama kapsamında deri işlemeciliği, filografi, bakır işlemeciliği, resim, ebru sanatı, kuranı kerim, okuma yazma, tecvit ve meal gibi kurslar verilmekte ve kurslardan ücretsiz olarak faydalanılmaktadır. Almış oldukları kurslar ile ortaya çıkarmış oldukları eserleri, ürünleri sergilerde sergileyerek kendilerine ek bir kazanç sağlamaktadırlar. Ayrıca bu kurslara katılan 65 yaş üstü bireyler özel servislerle evlerinden alınmakta ve tekrar evlerine bırakılmaktadırlar (<http://www.sanlıurfa.bel.tr/kategori/248/0/yades-yeseren-cinarlar>).

SONUÇ YERİNE

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyal politika uygulamalarının yerleşmesi ve sosyal belediyecilik anlayışının bir gelişimi olarak belediyelerin

yönetim anlayışında değişimler yaşandığı görülmektedir. Bu yeni anlayış doğrultusunda belediyeler, kendi mahalli sınırları içerisinde, klasik ve alışlagelmiş hizmetlerinin yanı sıra özellikle dezavantajlı grupların sosyal refahını sağlamak ve sosyal sorunlarını ortadan kaldırmaya yönelik sosyal politikalar geliştiren ve uygulayan önemli birimler haline gelmişlerdir. Bu çalışmada 12 Kasım 2012 tarihli ve 6360 sayılı kanun ile büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin bu konudaki uygulamaları incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve elde edilen veriler ışığında Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin 2014-2016 yılları arasında sosyal politika uygulamalarının çeşitlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Belediyenin dezavantajlı gruplara yönelik sosyal politika uygulamalarını özetlemek gerekirse; dezavantajlı gruplar içerisinde önemli bir yere sahip olan yoksul vatandaşların acil ve insani temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olan sosyal yardım uygulamalarının olduğu, bu sosyal yardımların; gıda bankası uygulaması, çorba evleri, battaniye yardımı, mikro kredi desteği, çanta ve kırtasiye yardımı, çamaşır yıkama, temizlik paketi yardımı, giyim yardımı, glütensiz un yardımı ve beyaz eşya yardımı şeklinde çeşitlendiği görülmektedir. Bu hizmetler içerisinde özellikle mikro kredi uygulamaları her ne kadar miktarı az olsa da birçok yoksul kadın bu hizmetten yararlanarak kendi işini kurmasına ve kendi kazancını kazanabilir hale gelmesini sağlamıştır.

Belediye tarafından bir diğer dezavantajlı grup olan engelli vatandaşlara yönelik sunulan sosyal politika uygulamaları ise sosyal içerme nitelikli ev ziyaretleri, kültürel ve sosyal gezilerdir. Ayrıca engelli bireyler için beklide en önemli olan hayatlarını kolaylaştıracak medikal yardımlarda yine belediye tarafından sunulan bir diğer hizmettir. Belediyenin engelli vatandaşlara yaptığı ev ziyaretleri; hem engelli vatandaşların sorunları ile birebir ilgilendiğinin hem de onlara daha iyi hizmet sunabilmek için aslında onları da belediyenin kendilerine yönelik sosyal politikaların oluşturulmasındaki sürece dahil ettiğinin bir göstergesidir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurmuş olduğu Kadın Kültür ve Destek Eğitim Merkezleri ile kadınlara yönelik birçok hizmet sunmaktadır. Merkezlerde verilen kurslar ile kadınlar, hem mesleki açıdan eğitilmekte hem de istihdama yönelik eğitim alarak vasıflı iş gücü haline gelerek çalışma hayatına katılabilmektedirler. Kadınları beceri yönünden geliştirmenin yanı sıra kadınlar arasındaki iletişim ve etkileşimi arttırmak amacıyla kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlenmekte ayrıca kadınları bilinçlendirmek ve toplumda bilgililerin sayısını arttırmak amacıyla sağlık, kültür, inanç, hukuk gibi alanlarda kadınlara eğitimlerde verilmektedir. Bir diğer önemli hizmet ise kadınların bu kurslara katılmasını sağlamak amacı ile çocuklu kadınlara çocukları için kreş hizmeti sunulmasıdır.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal politika uygulamaları incelendiğinde hizmetlerin çeşitli; ancak sınırlı olduğu ve tüm dezavantajlı grupları kapsamadığını söylemek mümkündür. Çünkü büyükşehir belediyesinin, dezavantajlı gruplar içerisinde özel olarak korunması gereken ve toplumun geleceği olan sokak çocuklarına ya da madde bağımlısı çocuklarına yönelik bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Hâlbuki toplum içerisinde kendi başlarına bırakılan, koruma altına alınmayan, eğitilmeyen bu çocuklar; günümüzde çocuk suçluluğunu, gelecekte ise kentlerdeki suç oranlarını arttırıcı en önemli faktörler olacaklardır. Bu sebeple Şanlıurfa Büyükşehir Belediye'sinin gerek sivil toplum kuruluşları ile gerekse diğer kamu kuruluşları ile işbirliği içerisinde olması ve bu yönde çalışmalarda bulunarak; bu çocukları eğiterek, koruyarak, topluma kazandırması ve gerekli sosyo-ekonomik destekleri sunması gerekmektedir.

Ayrıca; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü tarafından sunulan hizmetler incelendiğinde verilen hizmetlerin, toplum içerisinde şiddete maruz kalan kadınları kapsamadığı, kadına şiddete yönelik hizmetlerin sadece verilen eğitim seminerleri ve danışma hizmetleri ile sınırlandırıldığı yani kadınları bilinçlendirme amacı taşıdığı görülmektedir. Oysaki 6393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesine göre; büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 100.000'in üzerinde olan belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmakla zorunlu olup ve bu bağlamda Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin şiddete uğrayan veyahut çevresel faktörlerden kaynaklı güvenlik sorunu yaşayan kadınları ve çocukları için konukevi açması; bu konukevlerinde şiddete uğrayan mağdur kadınları ve çocuklarını şiddetten, dayaktan, baskıdan koruması, hukuki, psikolojik, tıbbi, danışmanlık, geçici maddi vb. hizmetleri sunması gerekmektedir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından dezavantajlı gruplara yönelik sunulan hizmetler içerisinde bir diğer eksikliğin ise yaşlı bireylere sunulan hizmetlerin yetersizliğidir. Bu kapsamda öncelikle yaşlılara yönelik hizmetlerin daha çok sosyal içerme niteliğinde olduğu yani sosyo-kültürel aktiviteler şeklinde oldukları görülmektedir. Sonrasında ise kentte kimsesiz yaşlı bireylerin en önemli gereksinimi olan huzurevinin olmaması büyük bir eksikliklerdir. Şanlıurfa halkı her ne kadar ananelerine düşkün, aile yapıları kuvvetli ve de birbirlerine bağlılıkları yüksek bir kültüre sahip olsalar da Şanlıurfalı olup kentte huzurevi olmaması sebebi ile kimsesiz yaşlıların farklı illere gidip oradaki huzurevlerinde kaldıkları bilinmektedir (<http://ajansurfa.com/tr-TR/haberler/23241/sanliurfaya-huzurevi-lazim>). Bu bağlamda; sosyal belediyeçilik ilkesi gereğince Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından kimsesiz yaşlıların bu önemli ihtiyacı göz ardı edilememeli ve

kentte biran önce bir huzur evi inşa edilerek; kentteki kimsesiz yaşlılar, korumaya altına alınmalı dahası toplumdan soyutlanmalarının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Günümüzde Suriye’de yaşanan savaş sebebiyle Şanlıurfa ilinin hem sınır il hem de akrabalık ilişkilerinin olması nedeniyle Şanlıurfa İli, yaklaşık 500 bin Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu sebeple Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’nin il sınırları içerisinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların kente uyumlarını sağlamak, Suriyeli sığınmacıların yaşamış olduğu sosyal sorunları çözmek ve bu hizmetleri sunarken de koordineli bir biçimde gerçekleştirmek amacıyla belediye içerisinde Göç Birim Merkezinin hala kurulmaması önemli bir eksiklik olup bu birimin kurulması da kent refahı açısından önemlilik arz etmektedir.

Sonuç olarak; bu eksiklerin mevcut oluşunda Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’nin “büyükşehir belediyesi” statüsünü henüz yeni elde etmiş olmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Ancak bu eksikliklerin olmasına karşın; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’nin genel olarak sunmuş olduğu hizmetlerin yıllara göre çeşitlendiği, arttığı ve bununla beraber sosyal belediyeçilik anlayışına sahip olduğu görülmekte bu bağlamda; zamanla bu eksiklikleri gidereceği düşünülmekte ve ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aygen, M. (2014). Sosyal belediyeçilik üzerine bir inceleme: Elazığ Belediyesi örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 173-192
- Çelik, A. (2014). Sosyal belediyeçilik anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1-20.
- Çetin, Z. Ö. (2015). Türkiye’de il özel idaresi sisteminin dönüşümü ve 6360 sayılı kanunun dönüşüme etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 247-266.
- Ersöz, H., Y. (2011). *Sosyal politikada yerelleşme*. İstanbul: İTO Yayınları.
- Faaliyet Raporu, (2014). 2013 yılı mahalli idareler genel faaliyet raporu, T.C. İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Faaliyet Raporu, (2017). 2016 yılı mahalli idareler genel faaliyet raporu, T.C. İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Henden, H. B., Henden, R. (2005). Yerel yönetimlerin hizmet sunumlarındaki değişim ve E-Belediyeçilik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(14), 48-66
- Koçak, O., Arslan, H. ve Eti, S. (2017). Belediyelerde sosyal politika uygulamaları ve Pendik belediyesi örneği. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 119-144.

- Koçak, O., Beki, A. (2017). Sosyal politikalarda yerelin önemi ve güçlendirme yaklaşımı: Bayrampaşa Uygulamaları, *Route Educational and Social Science Journal*, 4(5), 332-355
- Koç, N. (2014). *Sosyal belediyecilik hizmetleri ve finansmanı: Ege belediyeler birliği örneği*. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Kutlu, Ö. (2013) Yerel yönetimlerde kurumsal kapasite geliştirme çalışmaları, Ed. İsbir, E.G., *Kamu Yönetiminde Değişim ve Güncel Sorunlar*. s. 459-487, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Ökmen, Ş. (2005). Liberal düşüncenin yerel yönetim-kent pratiği üzerine etkileri, Edr. Arslan, T., *Teoriden Pratiğe Kamu Yönetimi Yaklaşımlar, Sorunlar ve Metotlar*. s. 19-61, İstanbul: Aktüel Yayınları.
- Özdemir, S. (2007). *Küreselleşme sürecinde refah devleti*. İstanbul: İTO Yayınları.
- Öztürk, H., Gül, H. (2012). Sosyal belediyecilik sosyal devlete ve sosyal haklara bir alternatif mi?. *IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*,
- Pekşen S.,N., (2014). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sanal, R. (2007). Türkiye'deki yerel yönetimlerin yönetsel denetimine ilişkin yeni gelişmeler. Edr. Mengi, A., *Yerellik ve Politika Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi*. s. 123-137, Ankara: İMGE yayınları.
- Serdar, B. A. (2017). Sosyal politika kavramı tarihsel gelişimi ve türkiye'de sosyal politika, Edr: Alper Y., Tokol, A. *Sosyal Politika*. s. 1-6. Bursa: Dora Yayınları.
- Şahinoğlu, İ. (2014). *Avrupa birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de sosyal Belediyecilik anlayışı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşçı, F. (2017). *Türkiye'de sosyal politika ve dönüşüm zihniyet, aktörler, uygulamalar*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Tiyek, R. (2012). Yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamalarındaki rolü: İstanbul büyükşehir belediyesi sosyal yardım birimi örneği. *Yerel Politikalar*, 2, 53-84.
- Toprak, D., Şataf, C. (2009). Türkiye'de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1).11-24
- TÜİK, (2017). Haber Bülteni, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBul-tenleri.do?id=24638>. Erişim Tarihi: 25.10.2017

Çevrim İçi Erişimler

- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://ajansurfa.com/tr-TR/haberler/23241/sanliurfaya-huzurevi-lazim>. Erişim Tarihi: 20.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/43/4/gida-bankasi>. Erişim Tarihi: 03.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/44/4/giyim-bankasi>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/45/4/corba-evleri>. Erişim Tarihi: 03.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/48/4/mikro-kredi>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/52/40/sanat-kurslari>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/56/41/faaliyetlerimiz>. Erişim Tarihi: 04.01.2018
- <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>. Erişim Tarihi: 04.01.2018
- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>. Erişim Tarihi: 05.01.2018
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm>. Erişim Tarihi: 04.01.2018

Diğer Kaynaklar

- şanlıurfa Bşyşkşehir Belediyesi Sosyal Yardımlaşma şube Mřdřrlřęř İle Gşrüşme ve Bilgi Edinme Tarihi: 25.10.2017.
- şanlıurfa Bşyşkşehir Belediyesi Kadın ve Aile şube Mřdřrlřęř ile Gşrüşme ve Bilgi Edinme Tarihi: 07.11.2017.
- şanlıurfa Bşyşkşehir Belediyesi Engelliler şube Mřdřrlřęř ile Gşrüşme ve Bilgi Edinme Tarihi: 01.11.2017.